

57. — **QUAER.** 3° *An peccet graviter laicus baptizans coram Diacono?*
Resp. Controvertitur. I^a **SENTENTIA** *probabilis* affirmat; quia Diaconus vi ordinationis ad baptizandum deputatur, licet ex praxi actuali Ecclesiae solemniter baptizare non possit, nisi gravi de causa et cum Parochi licentia.

II^a **SENTENTIA** pariter *probabilis* negat, quia Diaconus baptizans in casu necessitatis sine commissione non baptizat ex officio, sed eodem modo ac Clericus inferior vel laicus. — S. Lig. ibidem dicit utramque sententiam probabilem esse.

CAPUT IV.

DE SUBIECTO BAPTISMI

Subiectum Baptismi est omnis et solus homo viator nondum baptizatus.

58. **RESOLVES.** — 1° Valide baptizantur infantes, item perpetuo amentes, qui nunquam usi sunt ratione, et proinde censentur eiusdem conditionis ac infantes. Si autem aliquando ratione usi fuerint, *probabilius* non valet Baptismus, nisi ante amentiam illum petiverint. In praxi tamen ii sub conditione essent baptizandi, tum quia non plane constat, eos Baptismum non postulasse, tum etiam quia iuxta plures satis est, si quis habuerit voluntatem suscipiendi omnia ad salutem necessaria. — *De Sacramentis in genere*, n. 39.

2° Si dubium sit, an infans vivat, baptizandus est sub conditione. Hinc recte censent generatim Theologi, omnes foetus abortivos semper esse baptizandos sub conditione, *si vivant*; maxime cum hodie vigeat opinio communiter a peritis recepta, foetum ab initio conceptionis, vel saltem non multo post (1) anima informari.

(1) Opinio haec media inter duas sententias (quarum altera statim a conceptione, alia ad quadraginta aut etiam octoginta dies animationem statuit) eorum videtur esse, qui rationes utriusque oppositae sententiae nunquam aut noverint aut intellexerint, quique idecirco nec rationes quae ad mediam illam viam terendam eos impulerint, assignare possint.

Scribit S. Alphonsus (lib. 6. n. 124.): *Optime censet Cardenas, Roncaglia, Mazzotta, et Croix cum aliis Auctoribus gravissimis, omnes foetus abortivos, si per aliquem motum dent signum vitae, et non constet esse anima*

destitutos, semper esse baptizandos sub conditione si vivant; maxime cum hodie vigeat opinio, non sine plausu a peritis recepta, quod foetus ab initio conceptionis, vel saltem post aliquas dies anima informetur. Et in his quidem S. Doctor videtur innuere, baptizandos hos foetus esse, tum si dent signum vitae, tum etiamsi non dent signum vitae, tamen saltem non constet esse anima destitutos, idest mortuos. Et ratio est, quia experientia constat, interdum signum vitae nisi adhibitis instrumentis microscopicis non apparere.

Forte vero cuipiam minus placebit quod

3° Valide is baptizatur, quem Minister putat esse alium; imo licet sit femina, quam putet esse masculum; quia praesentem et non alium baptizare intendit.

4° Valide plures simul baptizantur hac forma *Ego vos baptizo*, modo simul abluantur. Sed extra necessitatis casum hoc illicitum est. (*).

59. **QUAESITA.** — **QUAER.** 1° *An filii infidelium licite possint baptizari?*

Resp. 1° *Affirm.* in sequentibus casibus, scilicet 1° si habeant usum rationis, et consentiant, etiamsi parentes repugnent; 2° si parentes defecerint a Fide, ut sunt haeretici; quia Ecclesia ius habet ad parentes coercendos; 3° si filii sint mox morituri, quia urget necessitas, nec ullum timendum est periculum; 4° si unus parentum consentiat, altero reluctantante. — S. Lig. n. 127.

S. Doctor ibidem subdit: *Caeterum bene advertit Tournely* (seil. Collet) tom. 4. pag. 363. (nempe *de Bapt.* cap. 7. art. 1. sect. 2. concl. 2.), *non debere baptizari carnem massam, quae nullam habet organorum dispositionem, cum ubique receptum sit, non prius infundi animam corpori, quam istud formatum fuerit; et tunc ut baptizetur, requiritur, ut indicet aliquem motum vitalem prout praescribit rituale romanum de bapt. parvul.* Quid sibi voluerit Collet, nonnihil obscurum videtur. Nam haec addit quasi illationem ex iis, quae dixerat de baptizandis monstris. At non est obscurum, ista non cohaerere cum iis quae S. Alphonsus praemiserat. Opinio enim de animatione foetus sive ab initio conceptionis sive post aliquos dies nullo modo cohaeret cum antiquata opinione de animatione foetus, quae sequatur post organorum dispositionem, adeo ut corpus fuerit formatum.

Quod massa carnea baptizari non debeat, Collet sic evincere contendit: *Rituale Pauli V., cui in hac re credendum magis, quam quibusdam medicis contra ceteros seu medicos seu philosophos pugnantes, prohibet, ne foetus ante vitalis motus signa baptizetur.* Atqui 1° Non est existimandum, quod in Rituali

statuatur, animationem foetus ex Peripateticis opinionibus quoad tempus esse definiendam; 2° Signum vero vitae, de quo Rituale, S. Alphonso ita videtur accipiendum, ut *non constet*, foetum iam esse exanimem. Caeterum Collet ea utcumque scripserit pro aetatis suae opinionibus magis receptis; at aetate nostra cum opiniones illae obsoleverint, profecto nec recta ratio sinit, neque Ecclesiae praxis fert, ut antiqua istiusmodi praeiudicia agendi modum nobis praescribant in gravissimo isto negotio, in quo de aeterna animarum salute agitur.

(*) Quod spectat ad adultos baptizandos s. C. P. F. respondit Missionariis 10. Maii 1703. docendos eos esse, extra mortis instantis periculum, Eucharistiae mysterium, antequam baptizentur; nisi tale in contrarium urgeat motivum, ut prudens Missionarius iudicet expedire, ut id post baptismum doceantur. Idemque in moribundis valere, nisi vel tempus non suppetat, vel tanta praevideatur in eo animi perturbatio futura, ut a baptismi susceptione distrahere valeat.

Eadem s. C. 14. Maii eodem anno respondit, non licere baptizare adultum barbarum rudem ac stupidum, non credentem explicite in dominum Iesum Christum: sed Missionarium teneri ipsum

Resp. 2° *Neg.* in caeteris casibus, v. gr. si uterque parens reluctetur, et filii mansuri sint in potestate parentum; ratio est perversionis periculum. Constat ex Decreto *S. Congregationis S. Officii* 1703. Et pro Hebraeis in particulari constat ex Constitutione Iulii III. — S. Lig. n. 132. (**).

QUAER. 2° *An Baptismus aliquando repeti possit vel debeat?*

Resp. Potest et debet repeti sub conditione, quoties de eiusdem valore adest aliquod dubium non spernendum; secus iterari non potest sine peccato gravi, quia conatus ministrandi Sacramentum subiecto incapaci sacrilegium est. — *Recole dicta supra*, n. 11.

60. QUAER. 3° *An infantes expositi sint baptizandi?*

Resp. Affirm. si isti expositi fuerint absque testimonio Baptismi collati, nisi aliunde constet eos rite baptizatos fuisse. Si vero expositi sint cum schedula attestante ipsos fuisse baptizatos, *controvertitur*. SENTENTIA *communior* et *verior* docet, hos omnes *sub conditione* baptizandos esse — S. Lig. n. 133.

QUAER. 4° *An sint rebaptizandi infantes sive ab obstetricibus, sive a laicis baptizati?*

Resp. Neg., nisi adsit probabilis suspicio erroris in collato Baptismo. Ita communissima et vera sententia, inquit S. Lig. n. 136., ubi decisionem *S. Congr.* commemorat.

QUAER. 5° *An baptizati ab haereticis rebaptizari debeant?*

Resp. Certum est de Fide *ex Trid.*, validum esse Baptismum collatum ab haereticis, quando omnia requisita ad Sacramentum adhibentur. Sed merito putant communiter Theologi, pueros omnes baptizatos a ministris protestantibus esse *sub conditione* rebaptizandos; quia dubitari debet de materia, forma et intentione talium ministrorum, qui hoc Sacramentum absolute necessarium non iudicant. — S. Lig. n. 137. (2).

instruere de omnibus iis, quae sunt necessaria necessitate medii, iuxta captum baptizandi. Neque licere baptizare barbarum infirmum, si Missionarius sit moraliter certus, eum non sufficienter, iuxta proprii captus mensuram, intellexisse mysteria Religionis Christianae sibi explicata aut ea sufficienter non credere et ex solo motivo non contradicendi, promittere servaturum mandata eiusdem Religionis... Si autem de praedictis Missionarius dubitat et tempus non suppetat illum melius instruendi imminetque periculum mortis, debet baptizari sub conditione.

Vides in priore ex his postremis re-

sponsis assumi tanquam certum, fidem explicitam in Christum esse necessariam necessitate medii: qua de re cf. dicta vol. 1. §. 194. seqq.

(**) Cf. *Opus theol. mor.* vol. IV. pag. 537. seqq. ed. 2.

(2) Ad doctrinam *de subiecto baptismi* spectant, quae de *monstris* tradit S. Alphonsus (lib. 6. n. 125.): *Quando* (inquit) *dubitatur, an monstrum sit homo, baptizandum absolute, si caput sit humanum, licet membra sint ferina; sub conditione vero, si caput sit ferinum et membra humana; hoc quidem, si prodierit ex congressu viri cum fe-*

CAPUT V.

DE SOLEMNITATIBUS ACCESSORIIS BAPTISMI, NEMPE DE PATRINIS ET CAEREMONIIS.

ARTICULUS I. — DE PATRINIS.

Patrini sunt quasi patres spirituales, qui baptizatum de sacro fonte levant, et in se eius curam, defectu parentum, suscipiunt.

61. **Principia.** — I. In baptismo solemniter sub gravi debet adhiberi saltem unus patrinus, sive vir, sive mulier sit, nec possunt adhiberi licite plures quam duo. Sic statuit *Conc. Trident.*, sess. 24. c. 2. *de Reformatione*. Si autem Parochus plures, quam duos, patrinos admitteret, graviter peccaret; quia laederet praeceptum Ecclesiae sub gravi impositum, ne multiplicentur cognationes. — S. Lig. n. 134. in fine.

II. Ut quis sit vere patrinus, requiruntur sequentes conditiones: 1° ut usum rationis habeat, et ipse sit baptizatus; 2° ut a parentibus vel Pa-

trina. Nam si prodierit ex viro cum bestia (quod incredibile puto), tunc baptizari semper deberet sub conditione; secus, si ex femina et bruto; tunc enim nullo modo baptizandum, quia non descenderet ex Adam, utpote non conceptum ex semine virili. Ad quae advertit, postremum consecrarium fore legitimum, si statuatur, foetum eiusmodi non posse humanae naturae esse participem. At si aliter supponas, consecrarium non valet; quippe ex eo quod filius dici non posset Adae, solum sequeretur, eum non habere peccatum originale secundum ea quae et S. Thomas habet 1. 2. q. 81. art. 4., et 2. dist. 31. q. 1. art. 2. ad 3., non vero eum non indigere sanctificatione, quae ex sola gratia esse potest. Prosequitur S. Alphonsus: *Quod si habet membra hominis geminata, et dubitatur, num sit unus homo, an duo, duplex baptismus conferendus est, unus absolute, alter sub conditione in ea parte, qua membra apparent imperfectiora...* Deinde remittit ad Rituale Romanum, in quo haec habentur: *In monstris vero baptizandis, si casus eveniat, magna cautio adhibenda est; de quo, si opus fuerit, Ordinarius*

loci, vel alii periti consulantur, nisi mortis periculum immineat. Monstrum quod humanam speciem non praeseferat, baptizari non debet: de quo si dubium fuerit, baptizetur sub hac conditione: Si tu es homo, ego te baptizo, etc. Illud vero, de quo dubium est, una ne, an plures sint personae, non baptizetur, donec id discernatur: discerni autem potest, si habeat unum vel plura capita, unum vel plura pectora; tunc enim totidem erunt corda et animae, hominesque distincti: et eo casu singuli seorsum sunt baptizandi, unicuique dicendo: Ego te baptizo, etc. Si vero periculum mortis immineat, tempusque non suppetat, ut singuli separatim baptizentur, poterit minister, singulorum capitibus aquam infundens, omnes simul baptizare dicendo: Ego vos baptizo in nomine, etc... Quando vero non est certum, in monstro esse duas personas, ut quia duo capita et duo pectora non habet bene distincta; tunc debet primum unus absolute baptizari, et postea alter hoc modo: Si non es baptizatus, ego te baptizo, etc.

rocho fuerit designatus ut patrinus; 3° ut tangat baptizatum per se, vel saltem per alium; 4° ut habeat verum animum patris munus gerendi. — S. Lig. n. 146.

62. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Quaenam sint obligationes patrinorum?*

Resp. Tenentur adimplere officium magistri in casu necessitatis, seu deficientibus filioli parentibus. Hinc tenentur instruere baptizatum circa Fidem, mores, obligationes varias, etc. Ab omni autem obligatione solvuntur, quando prudenter praesumere possunt, quod baptizatus diligenter a parentibus instruat. — S. Lig. n. 147.

Exinde Sacerdos, collato Baptismo, monere debet patrilos de susceptis obligationibus, et insuper de contracta cognatione spirituali. — De cognatione autem ista per Baptismum contracta dicemus, ubi de impedimenti matrimonii.

QUAER. 2° *An in Baptismo privato patrinus necessario adhiberi debeat?*

Resp. Neg., quia non videtur requiri ab Ecclesia, nisi pro Baptismo solemniter. Attamen etiam in Baptismo privato adhiberi potest, et laudabiliter adhibetur. — *Ita communiter.* — S. Lig. n. 147., qui tamen, n. 149., probabiliter censet, tunc non contrahi spiritualem cognationem.

QUAER. 3° *An patris possint esse duo mares, aut duae feminae?*

Resp. Neg., quia *Trid.* statuit posse adhiberi ad summum duos patrilos, nempe virum et feminam. Sed probabile est, esse tantum veniale, si ita fiat. Plures tamen cum *Bonac.* esse mortale opinantur. — Hoc verius videtur, ait S. Lig. n. 155., si patris essent diversi sexus ac infans, quia sic multiplicarentur cognationes quod Tridentinum prohibere voluit; secus si essent eiusdem sexus.

63. — **QUAER.** 4° *An patrinus masculi, si unicus sit, debeat esse masculus, et feminae femina?*

Resp. Neg. probabiliter; quia *Trident.* dicit: *Sive vir, sive mulier;* ergo indiscriminatim vir aut mulier adhiberi potest. — S. Lig. *ibid.*

QUAER. 5° *Quinam prohibeantur esse patris?*

Resp. Valide quidem, sed illicite, sunt patris sequentes: 1° Abbas et Monachus, seu Religiosus et Monialis cuiuslibet Ordinis; 2° coniuges respectu coniugum, et parentes respectu filiorum; 3° omnes qui sunt pravis moribus et perdita fama, ut haeretici, etc. — S. Lig. n. 156.

ARTICULUS II. — DE CAEREMONIIS BAPTISMI.

Mortale est omittere caeremonias omnes Baptismi, aut aliquam ex iis notabilem, quia sic violatur praeceptum grave Ecclesiae.

64. **Resolves.** — 1° Seclusa necessitate, mortale est baptizare sine Chrismatis unctione, quia haec specialem et gravem habet significationem. S. Lig. n. 141.

2° Mortale est extra necessitatis casum solemniter baptizare cum aqua non consecrata, quia huiusmodi omissio in caeremoniis Baptismi valde gravis est. *Probabiliter* etiam idem dicendum est, si agatur de Baptismo privato (1), ut censent Salmant., Roncaglia, Diana. Attamen oppositam tenent sententiam, nec *improbabiliter*, Lacroix n. 263.; Gobat; S. Lig. n. 102., et in *Hom. apost.* n. 8.

3° Mortale est sine necessitate baptizare extra Ecclesiam, nisi proximum imminet mortis periculum, vel aliud magnum adsit incommodum. — S. Lig. n. 142.

4° Mortale est omittere unctionem olei catechumenorum, vel alia similia; quia est materia gravis, saltem ex fine Ecclesiae, sicut commixtio aquae cum vino in sancto Eucharistiae Sacramento. — S. Lig. n. 141. (*).

65. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Si Baptismus solemniter collatus deprehendatur invalidus, an etiam caeremoniae repetendae sint?*

Resp. Controvertitur. Duplex est sententia probabilis. Unde caeremoniae non sunt necessario repetendae: suadendum tamen est, ut repetantur, si absque scandalo vel infamia fieri possit.

QUAER. 2° *Quomodo intelligenda sit prohibitio utendi chrismate veteri, seu alterius anni?*

Resp. 1° Rigorose sumenda est, quando chrisma novum habetur. Graviter igitur peccaret Sacerdos, qui, chrismate recenti posthabito, veteri uteretur.

Resp. 2° Licet autem in Baptismo solemniter uti chrismate anni praecedentis, usquedum consecratum chrisma recens acceptum fuerit. Igitur non ideo debet chrismatis et olei unctio omitti, quod olea recens benedicta haberi nondum potuerint, nec ea de causa Baptismus differri ad aliud tempus debet, quantumvis breve. — Ita contra *non paucos*, ex decisione recenti *S. Congr. Rit.*, data die 19. Septemb. 1859., in *Cadurcen.*

(1) Vix apparet, eurnam ab Auctore ista opinio appelletur *probabilior*. Equidem qui ab eo allegantur auctores, commode de baptismo solemniter explicantur, prout et S. Alphonsus interpretatus eos est, nec verbum ullum de privato baptismo faciunt. Quinimo in Synodo Ianuensi habita sub Eminentissimo Card. Tadini, (cap. 5. §. 1. De Bapt.) interdictum est, ne in baptismis privatim collatis aqua consecrata quis utatur. Vid. Frassinetti, *Comp. Theol. mor.* Not. 99.

(*) S. R. C. 23. Sept. 1820. respondit: « In casu necessitatis, iuxta Ritualis prae-

scriptum, omnia sunt omittenda quae baptismum praecedunt, quaeque postmodum supplenda sunt in ecclesia, ad quam praesentandus est puer cum convaluerit ».

Et S. O. C. 10. Apr. 1861. respondit duo. 1. « In baptismo domi conferendo ob imminens mortis periculum, omissis caeremoniis, quae baptismum praecedunt, iuxta rubricam Ritualis Romani, illa poterunt adhiberi, quae baptismum subsequuntur ». 2. In casu infirmitatis et impossibilitatis adhibendi omnes caeremonias, « posse et teneri uti illis caeremoniis, quibus possunt uti ».

Benedictio autem fontis baptismalis in Sabbato sancto fieri debet cum chrismate praecedentis anni, nisi Parochus olea recentia sibi comparare potuerit, nec debet omitti infusio chrismatis et olei usquedum aliud accipiatur. — *Ita ex decisione S. Congr. Rit. modo citata.*

66. QUAER. 3° *An interrogationes, quae ex Rubrica Ritualis Romani patris faciendae sunt, lingua vernacula fieri possint?*

Resp. Neg., sed omnia fieri debent prout in *Rituale Romano* iacent. Sic nuperrime *S. Congr. Rit.* die 12. Aug. 1854. in Lucionen. — Caeterum nihil obstat, quominus vernacula lingua explicentur, quae pertinent ad ipsum Sacramentum Baptismi. — *Ita ex responso S. C. S. Off. ad Vicarium apost. Siamens.* 30. Aprilis 1808.

APPENDIX

DE OPERATIONE CAESAREA.

In ordine ad baptizandum infantem nondum natum.

Operatio seu sectio caesarea in hoc consistit, quod uterus matris gravidae aperiatur, ut foetus extrahatur. Duplex praecipua quaestio occurrit, scilicet an vel quando fieri possit, aut debeat.

67. Quaesita. — QUAER. 1° *An vel quando fieri possit?*

Resp. Statuendae videntur sequentes regulae:

I^a *Regula.* Mortua matre, certum est posse fieri operationem caesaream, et quidem statim ac de eius morte constat. Admonendus tamen est loci Praefectus seu Praepositus, et adhibendi sunt testes ab ipso approbati tum ad mortem recognoscendam, tum ad maiorem rei certitudinem, ac praesertim ne operationis auctor tamquam homicidii reus traducatur. Ratio autem cur fieri possit, evidens est: si quid enim obstaret, esset periculum matris; sed ex hypothesi de eius morte certo constat; et aliunde salvari potest vita spiritualis, imo forte et temporalis infantis. — Vide Gangiamila in opere cui titulus: *Embriologia sacra.*

II^a *Regula.* Vivente matre nunquam licite fieri potest operatio caesarea, quoties adest periculum seu proximum seu probabile mortis matris ex ipsa secuturae, quamvis ea non facta, mater et proles certo periturae sint. Ratio est, quia esset id perinde ac directe matrem occidere, quod nunquam licet. — Ita S. Thom. 3. part. qu. 68. art. 11. ad 3. ubi dicit: *Non debet homo occidere matrem, ut baptizet puerum.* — S. Lig. n. 106. Hinc fieri non potest operatio, quando deest chirurgus valde peritus, nec quando mater adeo est morbo debilitata, ut operatio, alias non periculosa, sit periculum mortis proximum ex circumstantiis inductura, etc.

68. — III^a *Regula.* Vivente matre licite fieri potest operatio caesarea, positis his circumstantiis, scilicet 1° si illa naturaliter parere non possit,

aut moritura sit antequam pariat, cum maximo periculo mortis infantis priusquam baptizari queat; 2° si ex iudicio chirurgi periti absit proximum mortis matris periculum. Potest autem abesse tale periculum, si mater sit robusta, ut constat ex innumeris exemplis, et sententia communiore medicorum et chirurgorum, quorum ars nostris praesertim temporibus multo provecior et perfectior evasit. — Vide *Embriolog. sacra*, lib. 3. c. 9. — Elbel, n. 60., etc. — Ratio patet; nullum enim est periculum, vel saltem valde leve est et remotum, atque adeo, si forte mors sequatur, *per accidens* tantum subsequi videbitur.

69. — QUAER. 2° *An vel quando fieri debeat?*

Resp. 1° Mortua matre certo est faciendae *sub gravi*, etiam invitae aut reluctantibus parentibus vel propinquis, si fieri possit; quia ex lege charitatis omni cura et labore salus aeterna infantis procuranda est. — Ita S. Thom. ibid. ubi addit: *Si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperi, ut puer baptizetur.* — Sic etiam statuit *Rit. Rom.* Hoc praesertim valet, si immineat tempus partus, quia cum foetus sit robustior, maior spes illum baptizandi affulget.

Non ideo praetermittenda est operatio, si cognoscatur, matrem a brevi tempore esse gravidam; quia pluribus exemplis constat, animationem foetus fieri paulo post conceptionem. — Vide *Embriolog. sacra*, lib. 1. c. 7.

Porro sedula cura adhibenda est, ut regio uteri defunctae servetur calida, usquedum facta fuerit operatio; secus enim infans facilius e vita cederet, antequam baptizari potuerit.

70. — *Resp.* 2° Facienda est operatio etiam vivente matre, si ex iudicio peritorum non possit infans aliter baptizari. Mater autem tenetur *per se, et speculative loquendo sub gravi*, illam pati, si fieri possit sine proximo mortis periculo. Ratio est, quia tenetur quilibet incommodum temporale pati ad vitam spiritualem et aeternam infantis servandam. Hoc sequitur ex lege generali charitatis. — *Ita communiter* cum Elbel, n. 60. — S. Lig. ibid. — *Embriolog. sacra*, l. 3. c. 4. (*).

Dixi: *per se et speculative loquendo*; nam in praxi Confessarius cavere debet, ne urgeat matrem *sub gravi* obligatione ob nimium periculum, ne consensum negando moriatur in statu peccati mortalis; et sic dum vult salvare vitam spiritualem infantis, damnatur ipsa mater. Satis igitur erit illam adhortari ad incisioni consentiendum.

Caeterum, cum constet, saepissime supervivere foetum matri defunctae,

(*) C. S. Off. 15. Feb. 1760. in Instructione data Missionariis in Sini, praescripsit quidem, ut quoties haec operatio faciendae sit, eam persuadeant, sed simul

edixit, prohibere S. Sedem, ne missionarii in casibus particularibus se ingerant in demandanda sectione mulloque minus in ea peragenda.